

การพัฒนาลวดลายผ้าทอยกดอกแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า
ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

PARTICIPATORY DEVELOPMENT OF YOK DOK WOVEN FABRIC PATTERNS OF
THE TPS WEAVING COMMUNITY ENTERPRISE GROUP IN THA CHAI SUB-DISTRICT,
SI SATCHANALAI DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE

พรชัย ปานทุ่ง¹ ประรณนา ศิริสานต์² และอุษา อินทร์ประสิทธิ์³
Pornchai Pantung¹, Prattana Sirisan² and Usa Inprasit³

¹⁻³ สาขาวิชาศิลปะและนวัตกรรมการออกแบบสร้างสรรค์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Program Art and Innovation Creative Design, Faculty of Industrial Technology,
Pibulsongkram Rajabhat University
E-mail : pornchai.pa@psru.ac.th

Received : July 29, 2024

Revised : November 17, 2024

Accepted : December 30, 2024

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย 2) เพื่อพัฒนาลวดลายผ้าทอยกดอกจากแนวคิดทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจ แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม ในการรวบรวมข้อมูลโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ประชาชนชุมชน จำนวน 3 คน ผู้บริโภค จำนวน 100 คน และรูปแบบทุนทางวัฒนธรรม นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ทุนทางวัฒนธรรมของในพื้นที่ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การทำเงินและทองโบราณ การฟั่นเทียน การพิมพ์พระ และการทำขนมไทย 2) ศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่ วันพระปรารักษ์ และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย 3) ผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ เงิน ทองลายโบราณ กล้วยอบเนย ผ้าพื้นเมือง กระบวนการพัฒนาลวดลายผ้าทอยกดอกจากแนวคิดทุนวัฒนธรรมประกอบด้วย 1) วิเคราะห์รูปแบบลวดลายผลิตภัณฑ์เดิม 2) การสร้างแนวคิดในการออกแบบ 3) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ และ 4) ประเมินความพึงพอใจ ผู้บริโภคต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอยกดอกในด้านความสวยงาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 (S.D.= 0.59)

คำสำคัญ

การพัฒนา ผ้าทอยกดอก วิสาหกิจชุมชน ทุนวัฒนธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) To study the cultural capital of the TPS Weaving Community Enterprise Group of Tha Chai Sub-district, Si Satchanalai District, Sukhothai Province. 2) To develop the Yok Dok Woven Fabric Patterns from the concept of the cultural capital of the TPS Weaving Community Enterprise Group at Tha Chai Sub-district, Si Satchanalai District, Sukhothai Province. This research used mixed methods both qualitative and quantitative research methods. The research tools included focus group discussions and questionnaires to collect data from a specific sample group: 10 members of the TPS Weaving Community Enterprise Group in Tha Chai Subdistrict, Si Satchanalai District, Sukhothai Province, the community leader, 3 local wisdom scholars, 100 consumers, and the cultural capital model. Data analysis was conducted to determine the mean and standard deviation. The research results revealed that studying cultural capital in the following areas yielded significant insights: 1) Local wisdom, which include Ancient Gold and Silver Crafting, Candle Making, Buddha Amulet Casting, and Traditional Thai Dessert Making 2) Arts and Culture, which include Wat Phra Prang and Si Satchanalai Historical Park 3) Community Products, which include Ancient-patterned silver and gold, Butter-baked bananas, and Local textiles. The process of developing Yok Dok woven fabric patterns based on the concept of cultural capital involves the following: 1) Analyzing the patterns of the original products, 2) Creating design ideas, 3) Disseminating and publicizing the designs, and 4) The results of the consumer satisfaction assessment for the Yok Dok Woven Fabric Patterns, in terms of aesthetics were very high with a mean value of 4.47 (S.D.= 0.59)

Keywords

Development, Yok Dok Woven Fabric, Community Enterprise, Culture Capital

ความสำคัญของปัญหา

แนวคิดและกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ฐานองค์ความรู้ (Knowledge) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) ที่เชื่อมโยงต่อยอดกับรากฐานทุนทางวัฒนธรรม ผ่านการสะสมความรู้ของคนในสังคม และเทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ ประเทศไทยได้ผลักดัน ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) ในการขับเคลื่อนเป็นนโยบายของรัฐบาล เพื่อสนับสนุนการสร้างงานสร้างสรรค์เป็นซอฟต์พาวเวอร์ของประเทศ เพื่อการพัฒนาในการยกระดับความรู้ ความสามารถทางทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ของคนไทยให้เป็นมูลค่าเพิ่มก่อให้เกิดรายได้ โดยกำหนดเป้าหมายไว้ 2 ประการ คือ 1) การก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และ 2) การทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจน การนำซอฟต์พาวเวอร์มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจของประเทศ ที่ผ่านมาการส่งเสริมและผลักดันทุนทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพของไทย ผ่านนโยบาย 5F ประกอบด้วย 1) อาหาร (F1: Food) 2) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (F2 : Film) 3) การออกแบบแฟชั่นไทย (F3 : Fashion) 4) ศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย (F4 : Fighting) และ 5) เทศกาลประเพณีไทย (F : Festival) ซึ่งทุกหน่วยงานของภาครัฐต่าง ๆ ได้ร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายผ่านการจัดทำโครงการ

และแผนงานภายใต้ภารกิจของแต่ละหน่วยงาน (Thai PBS Policy Watch จับตามาตประเทศไทย, 2567) และมีการตั้งเป้าพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในสาขาต่าง ๆ ทั้ง 11 สาขาสู่ตลาดโลก ประกอบด้วย 1) อาหาร (Food) 2) กีฬา (Sport) 3) งานเทศกาล (Festival) 4) ท่องเที่ยว (Travel) 5) ดนตรี (Music) 6) หนังสือ (Book) 7) ภาพยนตร์ (Movie) 8) เกม (Game) 9) ศิลปะ (Art) 10) การออกแบบ (Design) 11) แฟชั่น (Fashion) (ณดา จันทรสม, 2565)

ในการขับเคลื่อนชุมชนสร้างสรรค์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามร่วมกับภาคีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบในพื้นที่ ซึ่งจัดเป็นหน่วยงานและบุคคลในฐานะสมาชิกชุมชนในสังคมที่สำคัญในระดับท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริมและพัฒนา จนกระทั่งติดตามผลการรับฟังและเสียงสะท้อน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และการปรับเปลี่ยนร่วมกัน โดยสภาพปัญหาในภาพรวมนั้น ยังพบว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนมีรูปแบบเหมือนกับชุมชนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียง และการจัดการเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในคิดและการพัฒนา ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว ที่ต้องการให้ชุมชนร่วมกันขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสรรค์ธุรกิจในชุมชนให้มีความอยู่อย่างยั่งยืน จึงต้องทำการศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกดอกแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ถึงสภาพปัญหาในพื้นที่ที่แท้จริง โดยร่วมกันหาแนวทางส่งเสริมและแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการออกแบบ จากการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อพัฒนาลายผ้าทอยกดอกจากแนวคิดทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ดังนี้

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 10 คน
2. รูปแบบทุนทางวัฒนธรรมในด้าน 2.1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.2) ศิลปะและวัฒนธรรม และ 2.3) ผลิตภัณฑ์ชุมชน
3. ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน เป็นผู้ใหญ่บ้านศาลาไก่อูป ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

4. ประชาชนชุมชน จำนวน 3 คน เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการทอผ้าลายยกดอกไม่น้อยกว่า 10 ปี

5. ผู้บริโภค จำนวน 100 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจ ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในพัฒนาตลาดลายผ้าทอยกดอก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านภูนก และข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของชุมชน ในด้าน 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ศิลปะและวัฒนธรรม 3) ผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. แบบสนทนากลุ่ม ในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย ผู้นำชุมชน และประชาชนชุมชน ถึงแนวทางการพัฒนาตลาดลายผ้าทอยกดอก
3. แบบสอบถาม ในการจัดเก็บข้อมูลถึงแบบร่างลายผ้าทอยกดอก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ถึงความพึงพอใจผู้บริโภคต่อรูปแบบตลาดลายผ้าทอยกดอกที่พัฒนาในด้านความสวยงาม

การรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำ ประชาชน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. ลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจถึงรูปแบบทุนทางวัฒนธรรม ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรม และผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
3. จัดเวทีเสวนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มถึงรูปแบบรางวัลตลาดผ้าทอยกดอกในด้านความสวยงาม
4. จัดทำต้นแบบผ้าทอยกดอกจากตลาดผ้าที่พัฒนาแล้ว
5. ประเมินความพึงพอใจผู้บริโภคต่อรูปแบบตลาดผ้าทอยกดอกที่พัฒนาในประเด็นความสวยงาม
6. รวบรวมข้อมูลจากการบันทึกข้อมูลด้วยการบันทึกเสียง ภาพถ่าย สมุดบันทึก พร้อมด้วยแบบสำรวจ แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม

การรวมข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจผู้บริโภคแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด 4 อยู่ในระดับมาก 3 อยู่ในระดับปานกลาง 2 อยู่ในระดับน้อย และ 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายจากการสำรวจและสนทนากลุ่มถึงผลการศึกษาทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ในด้าน 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ศิลปะ และวัฒนธรรม และ 3) ผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. วิเคราะห์การพัฒนาตลาดผ้าทอยกดอกจากแนวคิดทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ในด้าน 1) วิเคราะห์รูปแบบตลาดผ้าทอยกดอกเดิม 2) การสร้างแนวคิดในการออกแบบแบบมีส่วนร่วมของชุมชน 3) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ และ 4) ประเมินความพึงพอใจจากแบบสอบถามผู้บริโภคด้วยการนำข้อมูลหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเกณฑ์การแปลความหมายระดับความคิดเห็นแบ่งออกช่วง 5 ระดับ ดังนี้ 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับดีมาก 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับดี 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง 1.50 – 2.49 อยู่ในระดับน้อย 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

1. **ภูมิปัญญาท้องถิ่น** กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ตั้งอยู่ในชุมชนหมู่บ้านศาลาไก่อุป เขตเทศบาลเมืองศรีสัชนาลัย ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ตั้งอยู่บริเวณทางทิศตะวันออกของอำเภอสรีสัชนาลัย มีลักษณะพื้นที่ค่อนข้างราบ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกพืชล้มลุกตามฤดูกาล เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง พืชผักสวนครัว และช่างทอผ้า นอกจากนี้ ตำบลท่าชัย อำเภอสรีสัชนาลัย เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำยม โดยแยกออกเป็นสองฝั่งมีแม่น้ำยมชั้นกลางอยู่ และด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วรรคก ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และประเพณีที่มีมาอย่างยาวนาน ซึ่งเป็นเสน่ห์เฉพาะของชุมชนท่าชัย-ศรีสัชนาลัยที่ถือเป็นทุนของชุมชนที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และยกระดับเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท่าชัย-ศรีสัชนาลัยในด้าน 1) การเรียนรู้ภูมิปัญญาช่างทำเงินทองโบราณศรีสัชนาลัย 2) การพันเทียน 3) การพิมพ์พระดินศักดิ์สิทธิ์ศรีสัชนาลัยมาทำพระพิมพ์และการหล่อพระ 4) การทำขนมไทย เช่น ขนมหม้อแกงเตาพื้น ขนมวุ้นมะพร้าวอ่อน และ 5) การทำพวงกุญแจจากผ้าทอมือศรีสัชนาลัย

2. ศิลปะและวัฒนธรรม พื้นที่ที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เป็นแหล่งสถานที่เมืองมรดกโลกขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จึงกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านศิลปะและวัฒนธรรม มีสถานที่สำคัญ ได้แก่ 1) วัดพระปรางค์ (วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ) ก่อด้วยอิฐศิลาแลงบนพระปรางค์ประดิษฐานพระปรางค์องค์เล็ก กลางห้องเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ 2) วัดช้างล้อม เป็นวัดเจดีย์ทรงลังกาองค์ใหญ่เป็นหลักของวัด ฐานเจดีย์มีรูปปูนปั้นช้างยืนหันหลังชนผนังเจดีย์อยู่โดยรอบ จำนวน 39 เชือก 3) วัดนางพญา เป็นวัดที่มีลวดลายปูนปั้นบนผนังที่งดงาม มีวิหารขนาดใหญ่ห้องอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เจดีย์ก่อด้วยศิลาแลงสูงใหญ่ มีสภาพสมบูรณ์ 4) วัดเขาสุวรรณคีรี อยู่ทางทิศตะวันตก เป็นที่ตั้งของพระเจดีย์ที่มีรูปเป็นองค์ระฆังคว่ำขนาดใหญ่ 5) วัดเจดีย์เจ็ดแถว ซึ่งมีเจดีย์ที่ผสมผสานทั้งที่เป็นศิลปะสุโขทัยแท้ และศิลปะแบบศรีวิชัยผสมผสานศิลปะสุโขทัย นอกจากนี้ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญและมีชื่อเสียงของชุมชน ประกอบด้วย 1) งานสลากภัตข้าวหลาม 2) งานพระปรางค์ 3) วันกุดไทย สรงน้ำโยฮาน สรงน้ำพระ 4) ก่อเจดีย์ทราย 5) แห่เทียนเข้าพรรษา 6) สารทไทย 7) ตักบาตรเทโวโรหณะ และ 8) งานย้อนอดีตศรีสัชนาลัย

3. ผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าพื้นเมืองในชุมชนตำบลท่าชัยที่มีไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สามารถหาซื้อเพื่อเป็นของฝาก ของที่ระลึก ได้แก่ เงิน ทอง ลายโบราณ กล้วยอบเนย ผ้าพื้นเมืองศรีสัชนาลัย และเครื่องสังคโลก

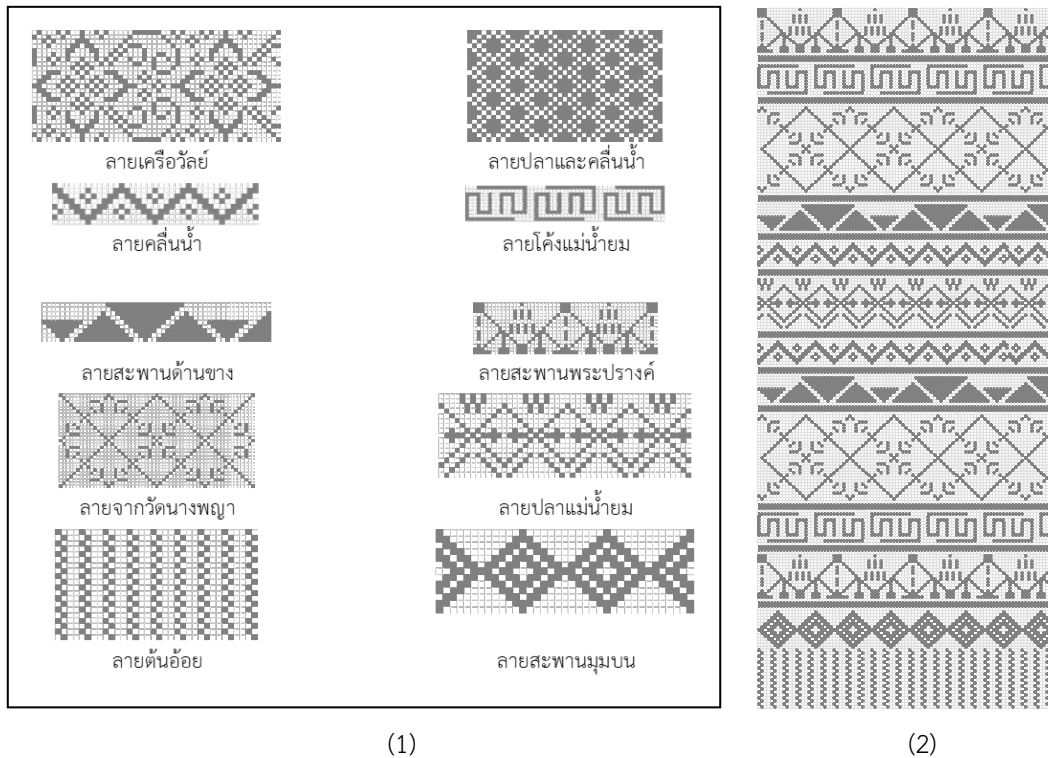

ภาพที่ 1 รูปแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน

ที่มา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ผลการพัฒนาลายผ้าทอยกดอกจากแนวคิดทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จากการลงพื้นที่ด้วยการจัดเวทีสนทนากลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า เดิมคนที่ทอผ้าได้เข้าร่วมและผลิตผ้าทอส่งให้กับกลุ่มผ้าทอชาววัง ตำบลท่าชัยเป็นหลัก จนในปี พ.ศ. 2564 มีโครงการ U2T คนที่ทอผ้าในพื้นที่บ้านศาลาไก่อุปจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มและจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า แต่ก็ยังคงผลิตให้กับกลุ่มผ้าทอชาววังเหมือนเดิม ลวดลายผ้าทอจึงมีรูปแบบเดียวกัน ซึ่งกระบวนการพัฒนาลวดลายผ้ายกดอกแบ่งออก 4 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์รูปแบบลวดลายผลิตภัณฑ์เดิม จากรูปแบบลวดลายผ้าทอยกดอกเดิม ประกอบด้วย 1) ลายเครือวัลย์ 2) ลายคลื่นน้ำ 3) ลายสะพานด้านข้าง 4) ลายจากวัดนางพญา 5) ลายต้นอ้อย 6) ลายปลาและคลื่นน้ำ 7) ลายโค้งแม่น้ำยม 8) ลายสะพานพระปรางค์ 9) ลายปลาแม่น้ำยม และ 10) ลายสะพานมูมบง ซึ่งเป็นแนวคิดจากอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

ภาพที่ 2 (1) องค์ประกอบลายผ้า (2) ลายผ้าทอยกดอก
ที่มา พรชัย ปานทุ่ง

กิจกรรมที่ 2 การสร้างแนวคิดในการออกแบบแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการจัดเวทีเสวนาระหว่างสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า จำนวน 10 คนและผู้วิจัย ในการนำเสนอความคิดเห็นถึงแนวทางการออกแบบลวดลายผ้าทอยกดอก สรุปได้ดังนี้

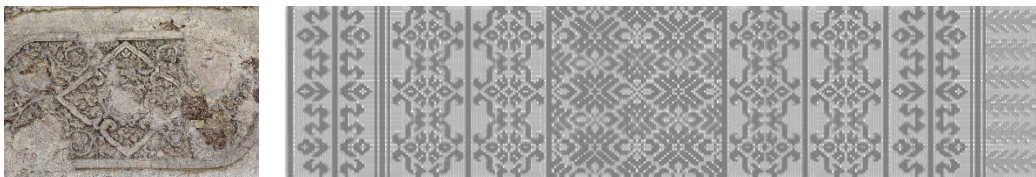
1. แนวคิดจากเรื่องเล่าบ้านศาลาไก่อุป ที่กล่าวว่า ตามตำนานได้ถูกเล่าสืบต่อการมา สมัยก่อนพื้นที่ชุมชนเป็นพื้นที่ป่าไม้และมีไก่อุปชุมพระร่วงได้เลี้ยงไก่ เมื่อไก่อุปยังแต่ยังไม่ตายจึงได้บินหนีมาอุปตายที่ศาลาของชาวชุมชน จากเรื่องเล่าจึงที่สืบทอดกันมาจึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านศาลาไก่อุป จากแนวคิดได้นำมาวิเคราะห์ลวดลายผ้าทอยกดอก สรุปได้ดังภาพที่ 3 - 4

ภาพที่ 3 แบบผ้าทอยกดอกลวดลายศาลา
ที่มา พรชัย ปานทุ่ง

ภาพที่ 4 แบบผ้าทอยกดอกลวดลายไก่
ที่มา พรชัย ปานทุ่ง

2. แนวคิดจากศิลปะศิลปะลวดลายปูนปั้นจากวัดนางพญาในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย วัดนางพญา เป็นโบราณสถานภายในกำแพงเมืองทางทิศตะวันออก อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จุดเด่นที่สำคัญคือ ลวดลายปูนปั้นบนผนังวิหารที่ปรากฏมีสภาพสมบูรณ์และสวยงามที่แสดงถึงฝีมือช่างชั้นครู จากแนวคิดได้นำมาวิเคราะห์ลวดลายผ้าทอยกดอก สรุปล้างภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แนวความคิดจากลวดลายปูนปั้นวัดนางพญา
ที่มา พรชัย ปานทุ่ง

3. แนวคิดจากศิลปะลวดลายสังคโลก เครื่องสังคโลกนับว่าเป็นของดีประจำจังหวัดสุโขทัย ที่มีเรื่องราวสะท้อนถึงอัตลักษณ์แห่งภูมิปัญญา เครื่องสังคโลกเป็นชื่อที่ใช้เรียกเครื่องปั้นดินเผาเนื้อแกร่ง มีลวดลายที่โดดเด่นคือ ลวดลายปลา ที่ปรากฏบนภาชนะ ถ้วย และชาม มีแหล่งผลิตที่บ้านเกาชน้อย เมืองโบราณศรีสัชนาลัย จากแนวคิดได้นำมาวิเคราะห์ลวดลายผ้าทอยกดอก สรุปล้างภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แนวความคิดจากลวดลายเครื่องสังคโลก
ที่มา พรชัย ปานทุ่ง

จากแนวคิดการออกแบบลวดลายผ้าทอยกดอกทั้ง 4 รูปแบบ นำไปผลิตด้วยพิมพ์ 8 หลบ (320 ช่องพิมพ์) ความยาว 2 เมตร ทอด้วยเส้นด้ายไหมประดิษฐ์ สรุปล้างภาพที่ 7

(1)

(2)

(3)

(4)

ภาพที่ 7 (1) - (4) ลวดลายผ้าทอยกดอกที่พัฒนาแล้ว
ที่มา พรชัย ปานทุ่ง

กิจกรรมที่ 3 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ลวดลายผ้าทอยกดอก ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ได้ดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมแสดงผลงานการยกระดับสินค้าและบริการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2567 ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ 1 – 2 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ซึ่งผลการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี โดยมียอดสั่งซื้อ 5 ราย ในขณะเดียวกันยังได้ให้ข้อเสนอแนะถึงแนวทางการพัฒนาในการแปรรูปผลิตภัณฑ์นอกจากนำมาเป็นผ้านุ่ง เป็นเสื้อผ้าโดยนำลวดลายผ้าทอมาตัดเย็บเสริมเติมแต่งเล็กน้อย เพื่อให้ดูมีความทันสมัยมากกว่านำผ้าทอไปตัดเย็บทั้งผืน นำไปผลิตกระเป๋าผ้า และของที่ระลึก

กิจกรรมที่ 4 ประเมินความพึงพอใจผู้บริโภค จากการเก็บข้อมูลด้วยการประเมินความพึงพอใจผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอยกดอกในด้านความสวยงาม โดยเป็นนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จำนวน 100 คน ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 85 อายุช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 34 ประกอบอาชีพบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 27 มีรายได้ในช่วง 20,001 – 30,000 บาท ซึ่งผลการประเมินสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจผู้บริโภคต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอยกดอกในด้านความสวยงาม
(n=100 คน)

ประเด็น	เฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. มีลวดลายและรูปแบบที่สวยงาม	4.22	0.59	มาก
2. มีเอกลักษณ์เฉพาะและมีแปลกใหม่	4.70	0.63	มากที่สุด
3. มีการเลือกสีที่เหมาะสมในการผลิต	4.28	0.46	มาก
4. ผลิตภัณฑ์บอกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน	4.78	0.42	มากที่สุด
5. มีการจัดองค์ประกอบลวดลายที่เหมาะสม	4.33	0.63	มาก
6. ผลิตภัณฑ์มีการออกแบบเหมาะสมกับการใช้งาน	4.46	0.78	มาก
7. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบง่ายต่อการใช้งาน	4.28	0.62	มาก
8. ผลิตภัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.48	0.81	มาก
9. สามารถเพิ่มมูลค่าวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	4.28	0.62	มาก
10 รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความทันสมัย	4.54	0.72	มากที่สุด
11. มีความแปลกใหม่ต่างจากเดิม	4.35	0.48	มาก
12. รูปแบบไม่ซ้ำซ้อน ง่ายต่อการผลิต	4.87	0.40	มากที่สุด
13. สามารถผลิตในเชิงพาณิชย์ได้	4.50	0.51	มากที่สุด
14. มีส่วนประกอบที่เป็นวัสดุอื่นมาประกอบได้อย่างสร้างสรรค์และลงตัว	4.41	0.72	มาก
สรุปความพึงพอใจโดยรวม	4.47	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจผู้บริโภคต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอยกดอกในด้านความสวยงาม ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 (S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณารายประเด็นความพึงพอใจระดับ มากที่สุดในด้าน 1) มีเอกลักษณ์เฉพาะและมีแปลกใหม่ 2) ผลิตภัณฑ์บอกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน 3) รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความทันสมัย 4) รูปแบบไม่ซ้ำซ้อน ง่ายต่อการผลิต และ 5) สามารถผลิตในเชิงพาณิชย์ได้ ความพึงพอใจระดับมาก ในด้าน 1) ผลิตภัณฑ์มีการออกแบบเหมาะสมกับการใช้งาน 2) มีส่วนประกอบที่เป็นวัสดุ อื่นมาประกอบได้อย่างสร้างสรรค์และลงตัว 3) มีความแปลกใหม่ต่างจากเดิม 4) มีการจัดองค์ประกอบลวดลายที่ เหมาะสม 5) มีลวดลายและรูปแบบที่สวยงาม 6) มีการเลือกสีที่เหมาะสมในการผลิต 7) ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบง่ายต่อ การใช้งาน 8) สามารถเพิ่มมูลค่าวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และ 9) ผลิตภัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัด สุโขทัย ผลจากการศึกษาทุนวัฒนธรรม พบว่า ด้านที่ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย เป็นแหล่ง เรียนรู้ในด้านภูมิปัญญาช่างทำเงิน ทองโบราณศรีสัชนาลัย การพันเทียน การพิมพ์พระ การทำขนมไทย และการทำ พวงกุญแจจากผ้าทอมือศรีสัชนาลัย ด้านที่ 2) ศิลปะและวัฒนธรรม มีสถานที่ท่องเที่ยวด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่ สำคัญ ได้แก่ วัดพระปรางค์ และอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย รวมถึงประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญชุมชน เช่น งาน พระปรางค์ และ งานย้อนอดีตศรีสัชนาลัย เป็นต้น และด้านที่ 3) ผลิตภัณฑ์ชุมชน มีสินค้าพื้นเมืองในชุมชน ได้แก่ เครื่องเงิน ทองลายโบราณ กล้วยอบเนย ผ้าพื้นเมือง และเครื่องสังคโลก ด้วยพื้นที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ และคน ในชุมชนมีการประกอบอาชีพที่สืบทอดมรดกจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ทำให้พื้นที่มีรูปแบบของทุนทาง

วัฒนธรรมที่หลากหลายจึงส่งผลให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมืองของอำเภอศรีสัชชนาลัย จากประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับ อัชรี กุลบุตร และคณะ (2567) และ วาสนา อาจสาธิกรณ์ และคณะ (2563) ที่กล่าวว่า ทูทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ทูทางวัฒนธรรมที่สัมผัสได้ มีลักษณะเป็นรูปธรรมที่ผ่านการเก็บ ดูแลรักษา และส่งสมกาลเวลานานจนมีลักษณะโดดเด่น เกิดเป็นคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ วิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้าง วิถีชีวิตด้านการแต่งกาย วิถีชีวิตด้านอาหาร และวิถีชีวิตด้านเครื่องมือเครื่องใช้ 2) ทูทางวัฒนธรรมที่สัมผัสไม่ได้ เป็นทุนนามธรรม ต้องอาศัยการสัมผัสจากการรับรู้ เรียนรู้ และการทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดความรู้สึกประทับใจ ในวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ โดยแบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือวิถีชีวิตด้านภาษา วิถีชีวิตด้านพิธีกรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตด้านศิลปะการแสดง และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ กรชนก สนิทวงศ์ (2565) ที่กล่าวว่า ทูทางวัฒนธรรมที่เป็นวิถีดั้งเดิมของชุมชนที่บ่งบอกถึงพัฒนาการร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด และต่อยอดเพื่อการคงอยู่ไว้ในชุมชน ซึ่งทูทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มที่สำคัญคือ 1) ชาติพันธุ์ ภาษา และประเพณีวัฒนธรรม 2) ภูมิปัญญาพื้นถิ่น และ 3) สถานภาพความเชื่อของชุมชนในท้องถิ่น และทุนวัฒนธรรมที่เกิดจากการสถาปนาใหม่ ทุนวัฒนธรรมที่เกิดจากการสถาปนาใหม่ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นการสร้างความประทับใจ เช่น 1) จุดชมวิว และ 2) ตลาดเก่า เป็นต้น สอดคล้องกับ ภัฏญารัตน์ แก้วกมล และคณะ (2564) ที่กล่าวว่า การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยกระดับและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง โดยมีแนวทางการจัดการอยู่หลายวิธีขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพร้อมของแต่ละพื้นที่ กรณีศึกษาชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ได้แก่ ชุมชนตำบลบ้านตุน จังหวัดพะเยา ชุมชนบ้านวังหอน จังหวัดนครศรีธรรมราช และชุมชนในจังหวัดหนองคาย โดยการนำทรัพยากรที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีอยู่เดิมในพื้นที่มาปรับปรุงและพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถสร้างผลกระทบในด้านบวกต่อการพัฒนาประเทศได้

การพัฒนาสายผ้าทอยกดอกจากแนวคิดทุนวัฒนธรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลจากการศึกษา พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เกิดจากการร่วมตัวของช่างทอผ้าของหมู่บ้านศาลาไก่อปุม ซึ่งแยกตัวออกมาจากกลุ่มผ้าทอชาววัง จึงมีรูปแบบลวดลายผ้าเหมือนกัน จึงส่งผลให้กลุ่มมีความต้องการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มเอง ด้วยการสร้างลวดลายผ้ายกดอกใหม่ ซึ่งกระบวนการมีดังนี้ 1) วิเคราะห์รูปแบบลวดลายผลิตภัณฑ์เดิม พบว่า มีจำนวน 10 ลวดลาย 2) การสร้างแนวคิดในการออกแบบแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ได้มากจากแนวคิดจากเรื่องเล่าบ้านศาลาไก่อปุม ศิลปะลวดลายปูนปั้นจากวัดนางพญาในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชชนาลัย และศิลปะลวดลายสังคโลก 3) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ได้ดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมแสดงผลงานการยกระดับสินค้าและบริการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4) ประเมินความพึงพอใจผู้บริโภค ต่อรูปแบบลวดลายผ้าทอยกดอกในด้านความสวยงาม ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 (S.D.= 0.59) จากศึกษาส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน TPS ทอผ้า ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีลวดลายผ้าทอยกดอกที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มและสามารถนำไปก่อให้เกิดรายได้ กระบวนการพัฒนาผ้าทอยกดอกทั้ง 4 กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับ ศุภวรรณ พิพิธสมบัติ (2566) ที่กล่าวว่า โมเดลการพัฒนาทุนวัฒนธรรมอย่างครบวงจร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ที่ปรึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านนี้คอยออกแบบมีอาชีพในการยกระดับ ต่อยอดด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา 2) สังเคราะห์องค์ความรู้เฉพาะพื้นที่ของชุมชน 3) การปรับตัวผลิตภัณฑ์สู่การพัฒนา สามารถใช้งานได้หลากหลายโอกาส 4) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสิ่งทอจากทุนวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย สร้างให้เป็นอัตลักษณ์จำเพาะกลุ่ม 5) พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย โดยใช้เทรนด์ของตะวันตกเข้ามาผสมผสาน ได้แบ่งสายการผลิตเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 5.1) ผลิตภัณฑ์หรรษา เจาะกลุ่มตลาดระดับบน 5.2) ผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม เจาะกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่ยังชื่นชอบลายผ้าต้นฉบับ และ 5.3) ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยเจาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งลายผ้าจะตามกระแสนิยม เรียบง่าย สะท้อนไลฟ์สไตล์มากขึ้น 6) ผลักดันให้เกิดตราสินค้าในแต่ละผลิตภัณฑ์ 7) เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย ทั้งแบบหน้าร้านและแบบออนไลน์ สอดคล้องกับ ศักดิ์ชาย สิกขา (2554) ที่กล่าวว่า ศิลปะการสร้างสรรค์

ลวดลายบนผืนผ้า เป็นการผูกมัดที่เกิดขึ้นตามจินตนาการที่เคยพบเห็น ร่วมกับศิลปะและวัฒนธรรมที่มีความประณีตจนก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ มีการสืบทอดในครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่นหลาน ในอดีต ลวดลายบนผืนผ้าเป็นสิ่งบ่งชี้ความต้องการของคนในเฉพาะถิ่น โดยใช้รูปแบบลวดลายผ้าเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงฐานะของผู้สวมใส่ เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปผ้าทอมือพื้นบ้านเหล่านั้นกลับไม่เป็นที่ต้องการของตลาด การพัฒนาลวดลายผ้าจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าสู่ตลาด แต่การที่จะออกแบบลวดลายใหม่อาจไม่ได้ทุกคน เนื่องจากช่างทอไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านศิลปะและการออกแบบ จึงมักเป็นการลอกเลียนแบบลวดลายระหว่างชุมชน สอดคล้องกับ ทักษิณา พิพิธกุล (2559) ที่กล่าวว่า การออกแบบลวดลายในงานผ้าทอยกดอกมีการปรับตัวของผู้ทอและความต้องการของผู้บริโภค ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบลายผ้าทอยกดอกได้ประยุกต์และการออกแบบไว้ 4 ประการด้วยกัน คือ 1) การประยุกต์ลวดลายจากคติความเชื่อ และฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การนำเอาแบบลวดลายโบราณมาวางต่อกันหรือผสมผสานกัน 3) การประยุกต์และดัดแปลงลวดลายจากประสบการณ์ร่วมสมัย และ 4) การประยุกต์วิธีการทอ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างสรรค์แนวทางในการทำให้ลวดลายผ้าทอยกดอกมีความหลากหลายโดยยังคงอยู่บนรากฐานพื้นถิ่น สอดคล้องกับ ใจภักดิ์ บุรพเจตนา (2566) ที่กล่าวว่า การพัฒนาผ้าทอยกดอกลำพูน 1) การใช้วัสดุใหม่ผสมกับวัสดุเดิม ให้ผิวสัมผัสเป็นเงา นุ่ม น้ำหนักเบา ดูสวยงาม ดูแลรักษาง่าย ราคาถูก และใช้งานสะดวกมากกว่าเดิม 2) การออกแบบโครงสร้างลวดลายทอ ลายทอที่นำมาใช้ในการออกแบบลวดลายแบบดั้งเดิมนำจัดวางลายทอใหม่ 3) การตกแต่งผ้าด้วยการระบายสี ไล่สีบนผ้าทอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่และผู้ประกอบการสามารถนำกระบวนการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ให้เกิดเป็นซอฟต์แวร์เวอร์ชันของชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป การต่อยอดผลิตภัณฑ์ผ้าทอยกดอก และการสร้างกระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการยกระดับพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน

บรรณานุกรม

- กรชนก สนิทวงศ์. (2565). การยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยทุนทางวัฒนธรรม:กรณีชุมชนเมืองเก่าสบสม-หาดไคร้ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิจัยสังคม*, 45(2), 96-116
- กัญญารัตน์ แก้วมกล นิติคุณ ท้าวทอง สุปวีณ์ รสรัตน์ อนุศิษฐ์ เพชรเชนทร์ อมรรัตน์ รัตนสุภา และจันทร์ศม์ ภูติ อริยวัฒน์. (2564). การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 75-91
- กรุงเทพธุรกิจ. (2565, 6 มิถุนายน). "Soft Power" ชูความเป็นไทยผ่านสินค้าและบริการวัฒนธรรม ทางเลือกนักธุรกิจ. <https://www.bangkokbiznews.com/social/1008281>
- ใจภักดิ์ บุรพเจตนา. (2566). การพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม: ผ้าทอยกดอกลำพูน. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์*, 10(1), 111-125
- ณดา จันทร์สม. (2565, 15 ธันวาคม). ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นซอฟต์แวร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. <https://thaipublica.org/2023/12/nida-sustainable-move62/>
- ทักษิณา พิพิธกุล (2559). ผ้าทอมือ : การอนุรักษ์และการพัฒนาลวดลายผ้ายกดอกของจังหวัดลำพูน. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 17(31), 56-67
- วาสนา อาจสาภิรักษ์ รัชฎากร วินิจกุล และพิษณุ บุญนิยม. (2563). ทุนทางวัฒนธรรมกับการส่งเสริมศักยภาพ

- ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีไผ่ดำ บ้านวังน้ำ ตำบลวังยาง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร.
วารสารพิกุล, 18(2), 271-287
- ศุภวรรณ พิพิธสมบัติ. (2566, 6 กันยายน). จุฬาฯ ชูโมเดลพัฒนาทุนวัฒนธรรมผ้าทอครบวงจร ยกระดับแบรนด์
ท้องถิ่นสู่สากล เปิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หนุนชุมชนยั่งยืน.
<https://www.chula.ac.th/highlight/132129/>
- ศักดิ์ชาย สิกขา. (2554). การออกแบบและพัฒนาลายผ้าเอกลักษณ์จังหวัดศรีสะเกษ. อุบลกิจ ออฟ เซ็ท
- อัครี กุลบุตร ภาสกร ดอกจันทร์ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2567). รูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อ
พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง.
Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(4), 137-157
- Thai PBS Policy Watch จับตาดูอนาคตประเทศไทย. (2567, 28 มิถุนายน). เปิดยุทธศาสตร์-กลไกขับเคลื่อน
ซอฟต์แวร์เวอร์. Thai PBS. <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/economy-68>